

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Ivančice

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Ivančice se nachází v Jihomoravském kraji jihozápadně od Brna a tvoří 1 z 21ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje. SO ORP Ivančice lze stručně charakterizovat následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 17 obcí (5. nejnižší počet kraje – spolu s SO ORP Mikulov);
- počtem obyvatel celkem 24.042, z 9.604 žije v jádrovém městě, je 7. nejmenším obvodem;
- je 9. nejhustěji osídlený obvod kraje (139 obyv./km²);
- je 4. nejmenším obvodem z hlediska rozlohy (ca 172 km²).

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Jihomoravském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Ivančice	17	24042	9604	172
Slavkov u Brna	18	22055	6224	158
Moravský Krumlov	33	22235	5893	348
Pohořelice	13	13439	4678	195
Znojmo	111	91197	33964	1242
Mikulov	17	19695	7410	244
Tišnov	59	29778	8849	342
Bučovice	20	15932	6450	171
Vyškov	42	51778	21496	547
Hustopeče	28	35503	5883	355
Boskovice	73	51378	11446	511
Veselí nad Moravou	22	38931	11471	343
Kyjov	42	55832	11483	470
Břeclav	18	59742	24925	439
Rosice	24	24904	5790	174
Blansko	43	55976	20841	351
Židlochovice	24	31050	3615	194
Šlapanice	40	63498	7076	343
Hodonín	18	61402	25094	286
Kuřim	10	21956	10814	77
Brno	1	378327	378327	230
Průměr za kraj	32	55650	-----	343

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno v porovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

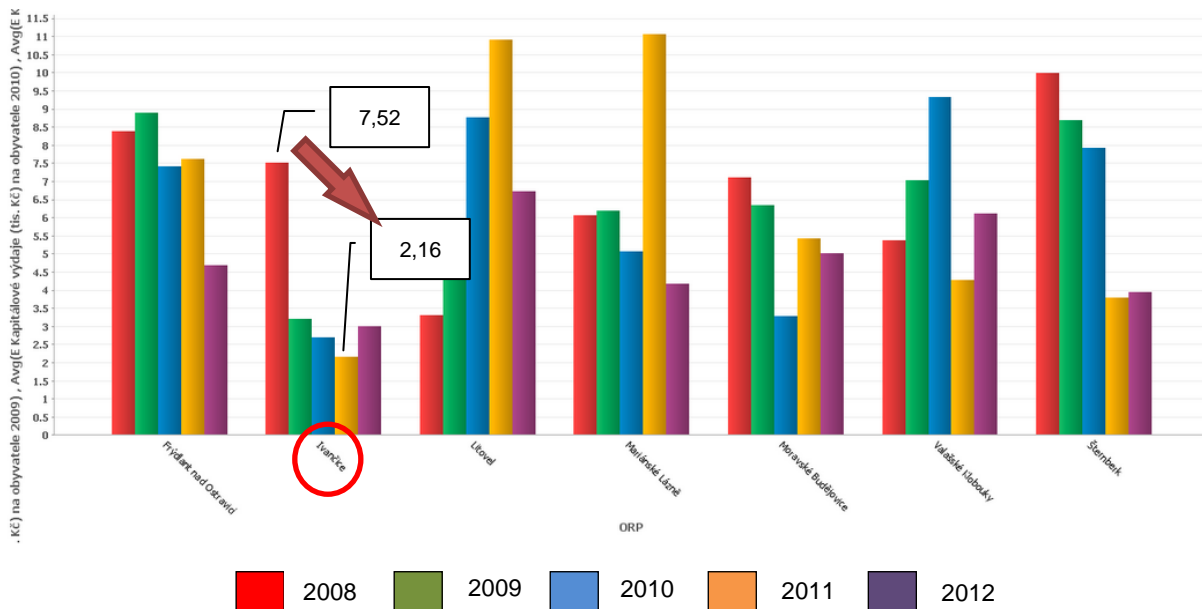
- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 23.500 až 24.500 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Mariánské Lázně, Frýdlant nad Ostravicí, Litovel, Šternberk, Moravské Budějovice, Valašské Klobouky);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 9.000 až 10.000 (celkem 8 srovnatelných SO ORP: Nová Paka, Nové Město nad Metují, Frýdlant nad Ostravicí, Litovel, Mohelnice, Hlinsko, Přelouč, Chotěboř).

2. Ekonomická výkonnost

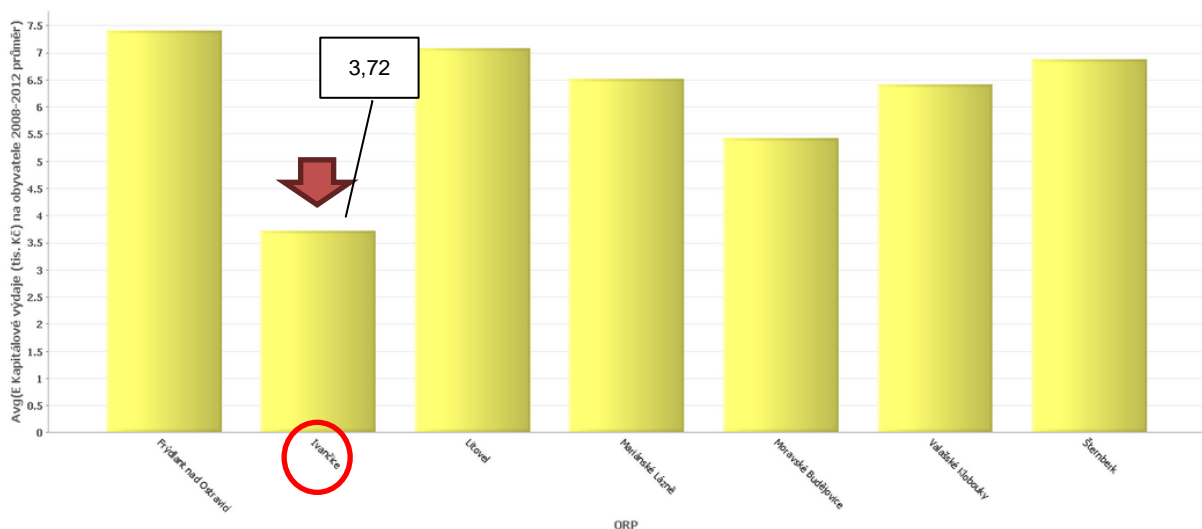
Mezi ekonomickými ukazateli je vhodné se zaměřit na **úroveň kapitálových výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012. Zatímco v roce 2008 SO ORP Ivančice vykazoval 3. nejvyšší investiční akce mezi sledovanými obvodami, v následujícím roce poklesl na poslední místo, které si udržel až do roku 2012.

Snížení bylo velmi výrazné – hodnoty poklesly téměř 3,5krát¹! Díky tomu je průměrná výše SO ORP Ivančice nejnižší ve skupině SO s hodnotou 3,72 tis. Kč/obyv. Viz obrázky 1 a 2.

Obrázek 1: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 23,5 – 24,5 tis.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obrázek 2: Průměrné kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 23,5 – 24,5 tis.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obdobná situace avšak platí, i pokud bychom aplikovali jiné kritérium pro výběr srovnávaných SO ORP, např. počet obcí nebo počet obyvatel jádrové obce či SO

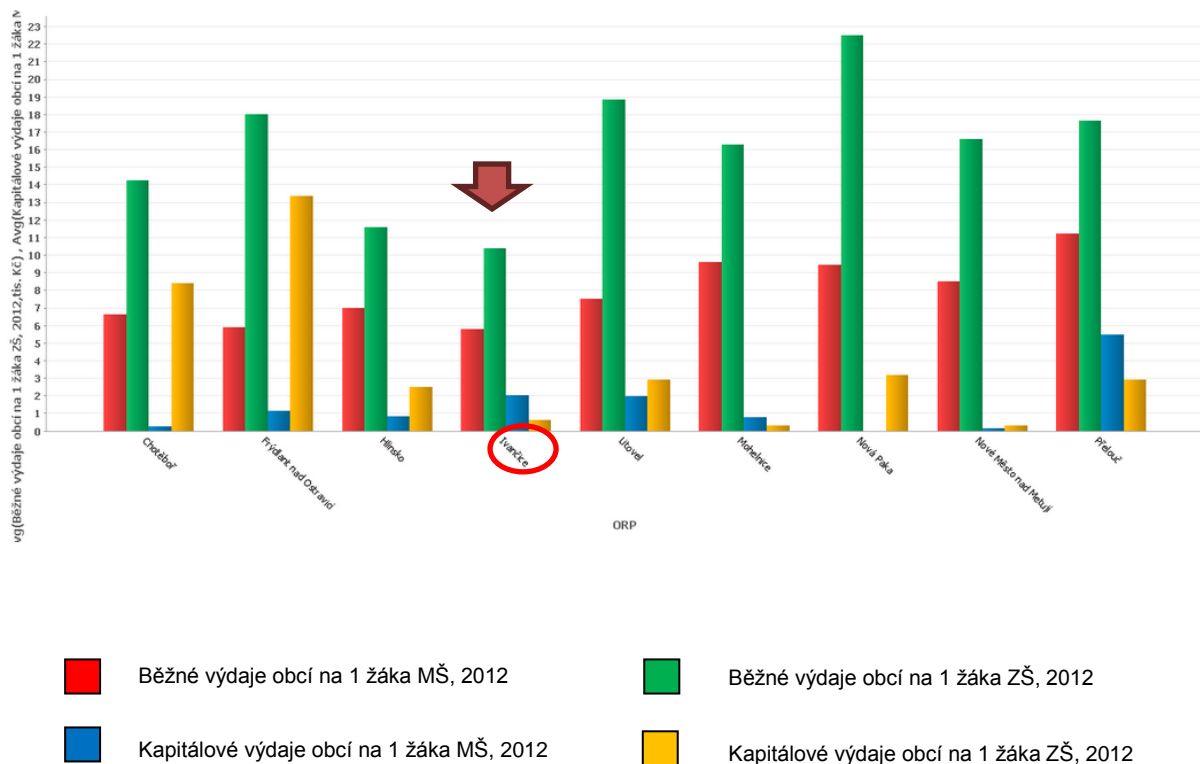
¹ Porovnání hodnoty z roku 2008 s hodnotou v roce 2012.

Jihomoravského kraje. I v těchto skupinách správních obvodů jsou hodnoty dosažené SO ORP Ivančice jedny z nejnižších (či dokonce nejnižší).

3. Předškolní a školní vzdělávání

Při bližším pohledu na předškolní a školní vzdělávání zaujme v případě SO ORP porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních a mateřských škol**. Z níže vloženého grafu je zřejmé, že SO ORP Ivančice se hodnotami těchto parametrů řadí ke spodní polovině SO skupiny (dle kritéria velikosti jádrové obce). Běžné výdaje na žáka ZŠ (10,35 tis. Kč/žáka) a žáka MŠ (5,8 tis. Kč/žáka) jsou nejnižší ve vzorku SO, kapitálové výdaje na žáka ZŠ jsou pak 3. nejnižší (0,62 tis. Kč/žáka). Pro doplnění je vhodné zmínit úroveň kapitálových výdajů na 1 žáka MŠ, která za SO ORP Ivančice činí ca 2 tis. Kč/žáka.

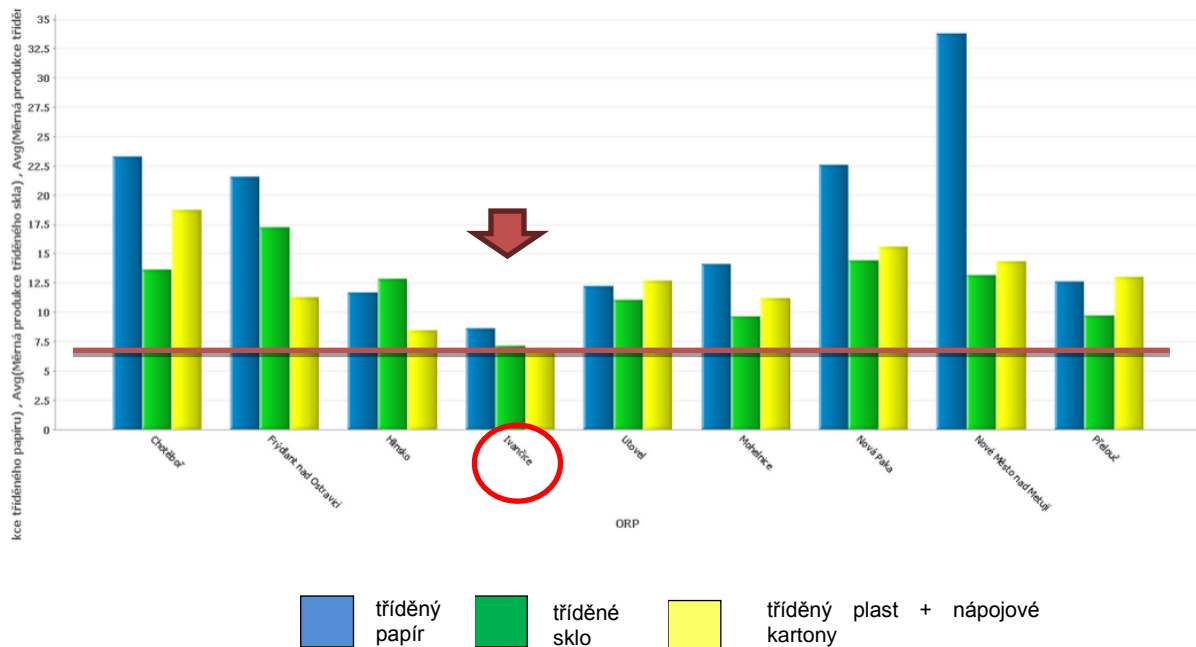
Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9 – 10 tis. oby.) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **produkce tříděného odpadu**. Ve skupině srovnávaných SO ORP (dle kritéria velikosti jádrové obce) měl SO ORP Ivančice nejnižší produkci všech tříděných položek: tříděného papíru ca 9 t/1.000 obyv., tříděného plastu včetně nápojových kartonů ca 7 t/1.000 obyv. a tříděného skla ca 7 t/1.000 obyv. V součtu to znamená, že celková produkce tříděného odpadu je na nízké úrovni. Situaci znázorňuje obrázek 4, kde červená linie značí dosaženou úroveň SO ORP Ivančice v produkci tříděného plastu vč. nápojových kartonů.

Obrázek 4: Měrná produkce tříděného papíru, tříděného skla, tříděného plastu + nápojových kartonů vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9 – 10 tis. obyv.; v t/1.000 obyv.)

Za zmínku stojí jistě i skutečnost, že produkcí tříděného papíru a tříděného skla je SO ORP Ivančice v Jihomoravském kraji taktéž na posledním místě.

5. Sociální služby

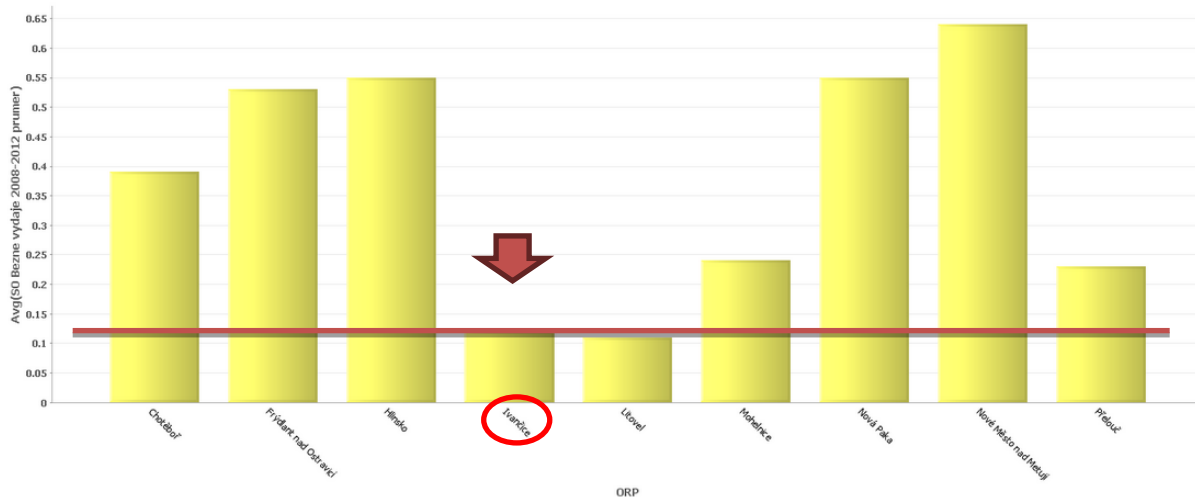
Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Ve skupině správních obvodů srovnávaných dle kritéria velikosti jádrové obce vykazuje SO ORP Ivančice oproti ostatním stabilní úroveň nákladů na běžný provoz. Jejich absolutní výše za tento obvod se pohybuje v rozpětí 0,11-0,13 tis. Kč/obyv./rok, přičemž těmito nízkými hodnotami je SO ORP Ivančice na poslední místě (společně s SO ORP Litovel). To dokládá i průměr za sledované období – 0,12 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázky 5 a 6.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 5: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9 – 10 tis. obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 6: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9 – 10 tis. obyv.) na sociální služby v období 2008-2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP IVANČICE	
základní charakteristika	<p>v Jihomoravském kraji je správní obvod ORP Ivančice:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou 4. nejmenší z hlediska počtu obyvatel je 7. nejmenší 9. nejhustěji osídlený obvod
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> nestabilní úroveň kapitálových výdajů na obyvatele a jejich markantní pokles
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> SO má nejnižší běžné výdaje na žáky MŠ i ZŠ obdobně i úroveň kapitálových výdajů na žáky ZŠ je nízká
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> SO ORP Ivančice má nejnižší produkci tříděných položek ve skupině SO (i v kraji), což svědčí o nízké úrovni celkové produkce tříděného odpadu
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad